

Bulletin České asociace pedagogického výzkumu 3/2017

Ve třetím čísle Bulletinu přinášíme mnoho nových informací pro výzkumnickou komunitu. Za pozornost zejména stojí pozvánka na konferenci ČAPV v Hradci Králové, a především výzva k podávání nominací kandidátů do výboru ČAPV. Těšíme se na vaše návrhy.

výbor ČAPV

Z VÝBORU ČESKÉ ASOCIACE PEDAGOGICKÉHO VÝZKUMU

1. Slovo předsedy

Vážené členky, vážení členové ČAPV,

30. 5. 2017 se v Brně sešel k jednání výbor ČAPV. Z jeho jednání vybíráme dva body: přípravu volební schůze ČAPV a evidenci plateb členských příspěvků.

Členská schůze, která proběhne v rámci konference ČAPV v Hradci Králové 13. 9. 2017, bude zároveň schůzí volební, z níž vzejde nový výbor asociace. Prosíme členy ČAPV o návrhy na kandidáty do výboru a o návrhy na kandidáty pro funkci revizora. Návrhy je možné adresovat kterémukoliv členu výboru (s podpisem navrhovatele nebo navrhovatelů a se souhlasem kandidáta).

Těšíme na spolupráci se všemi, kdo o členství v asociaci stojí!

Petr Novotný, předseda

2. Pozvánka na XXV. konferenci ČAPV

Letošní výroční konference České asociace pedagogického výzkumu se uskuteční v termínu 13.–15. 9. 2017 v Hradci Králové.

Ve dnech 13.–15. 9. 2017 pořádá Centrum pedagogického výzkumu Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové 25. výroční konferenci České asociace pedagogického výzkumu zaměřenou na téma **Vliv technologií v oblasti vzdělávání a v pedagogickém výzkumu**. Na konferenci je přihlášeno 90 aktivních účastníků, jejichž příspěvky byly posouzeny organizačním výborem konference v anonymním recenzním řízení. Konference tradičně nabídne prostor pro

odborné setkání zkušených a začínajících výzkumníků (40 % aktivních účastníků jsou doktorandi). Přihlašování pasivních účastníků je možné až do 31. srpna 2017. Přihlašování na metodologické semináře je možné do 30. června 2017. V obou případech napište prosím na emaily stanislav.michek@uhk.cz a jana.polachova@upol.cz. Jménem organizátorů děkujeme za Váš zájem a těšíme se na setkání s Vámi. Bližší informace jsou k dispozici na webových stránkách konference <http://cpvuhk.cz/capv-2017>.

Za organizační výbor konference

Stanislav Michek

3. Nominace na cenu ČAPV za významnou publikaci

Udělování cen za pozoruhodné výkony v oblasti vědy je jednou z důležitých činností odborných společností. V posledních letech se podařilo oživit myšlenku zakladatele ČAPV prof. Jana Průchy a upozorňovat tímto způsobem na významné publikační počiny v oblasti pedagogického výzkumu. Jsme přesvědčeni, že v době kvantitativního publikačního boomu má smysl ukazovat na práce splňující vysoký standard kvality, otevírající nové otázky apod. Kromě toho ocenění národní asociace pedagogického výzkumu může pomoci zejména mladým badatelům na jejich profesní dráze. I letos by na konferenci v Hradci Králové měla jednak proběhnout soutěž posterových prezentací (je vždy v gesci pořádající fakulty) a rovněž být vyhlášeny výroční ceny ČAPV. Níže naleznete přehled prací, z nichž letos porota vybírá.

Dominik Dvořák

Recenzovaná studie:

Brücknerová, K., & Novotný, P. (2015). Typologie mezigeneračního učení mezi učiteli. *Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání*, 5(3), 140–162.

Hlaďo, P. (2016). Psychosociální konstrukt kariérové adaptability z pohledu teorie a empirické evidence – přehledová studie. *Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání*, 6(3), 102–125.

Klapko, D. (2016). Diskursivní analýza a její využití ve výzkumu edukačních jevů. *Pedagogická orientace*, 26(3), 379–414.

Šedová, K., & Šalamounová, Z. Dialogické vyučování jako realizace produktivní kultury vyučování a učení v literární výchově: jak iniciovat a udržet změnu. *Orbis scholae*, 10(2), 47–69.

Šedová, K., Švaříček, R., Sedláčková, J., Čejková, I., Šmardová, A., Novotný, P., & Zounek, J. (2016). Pojetí výuky a profesní identita začínajících vysokoškolských učitelů. *Studia paedagogica*, 21(1), 9–34.

Šíp, R. (2016). Dewey a „český Dewey“, pedagogika a ideologie. *Pedagogika*, 66(2), 134–153.

Štěpáník, S., & Chvál, M. (2016). Konstruktivismus jako cesta ke zlepšování výsledků vzdělávání v českém jazyce? *Studia paedagogica*, 21(1), 35–56.

Tůma, F. (2016). Konverzační analýza a interakce ve třídě: východiska a metodologické aspekty. *Pedagogická orientace*, 26(3), 415–441.

Zounek, J., Šimáně, M., & Knotová, D. (2016). Cesta k učitelství v socialistickém Československu pohledem pamětníků. *Studia paedagogica*, 21(3), 131–159.

Monografie:

Rabušicová, M., Brücknerová, K., Kamanová, L., Novotný, P., Pevná, K., & Vařejková, Z. (2016). *Mezigenerační učení. Teorie, výzkum, praxe*. Brno: Masarykova univerzita.

Starý, K., Laufková, V., Novotná, K., Stará, J., Šťastný, V., & Svobodová, Z. (2016). *Formativní hodnocení ve výuce*. Praha: Portál.

Šedová, K., Švaříček, R., Sedláček, M., & Šalamounová, Z. (2016). *Jak se učitelé učí. Cestou profesního rozvoje k dialogickému vyučování*. Brno: Masarykova univerzita.

Švec, V., Nehyba, J., Svojanovský, P., Šíp, R., Pravdová, B., Minaříková, E., Slavík, J., Šimůnková, B., & Lawley, J. (2016). *Studenti učitelství mezi tacitními a explicitními znalostmi*. Brno: Masarykova univerzita.

Juniorská práce:

Bendová, A. (2016). Třídní učitel v sociálních vztazích se svými žáky: případová studie. *Pedagogická orientace*, 26(2), 252–271.

Češková, T., & Knecht, P. (2016). Analýza problémově orientovaných výukových situací ve výuce přírodovědy. *Orbis scholae*, 10(2), 93–115.

Navrátilová, J. (2016). Changes in friendships as a result of students' transition from grade four to grade five of primary school. *Studia paedagogica*, 21(4), 151–168.

Pulišová, K. (2016). Neklape nám to: učitelé a rodiče žáků prvního stupně základních škol a jejich problémové vztahy. *Studia paedagogica*, 21(3), 167–182.

Svobodová, Z. (2016). Zápis dítěte do první třídy – kritéria, spravedlivost a pohled zákonných zástupců. *Pedagogika*, 66(5), 592–607.

Šťastný, V. (2016). Private supplementary tutoring in the Czech Republic. *European Education*, 48(1), 1–22.

Vyhnálek, J. (2016). Meziškolní mobilita: přehledová studie výzkumných témat. *Orbis scholae*, 10(1), 63–96.

Cizojazyčný text:

Lojdrová, K. (2016). Student nonconformity at school. *Studia paedagogica*, 21(4), 53–76.

Lojdrová, K. (2016). The end of academic freedom in the era of neoliberalism? *Pedagogická orientace*, 26(4), 605–630.

Šedová, K., Sedláček, M., & Švaříček, R. (2016). Teacher professional development as a means of transforming student classroom talk. *Teaching and Teacher Education*, 57, 14–25.

Pozn. Některé nominace byly vyřazeny, protože neodpovídaly podmínkám soutěže.

4. Nové tváře v ČAPV

K datu zveřejnění Bulletinu ČAPV byly nově na základě přihlášení a po souhlasném projednání výborem přijaty do řad členů ČAPV nové členky a členové (v abecedním pořadí):

- **Mgr. Dušan Klapko, Ph.D.**, Katedra sociální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Deklarovaná oblast zájmu: Sociální pedagogika, diskursivní analýzy sociálně pedagogických jevů.
- **Mgr. Matej Patrik Žitňanský**, student Ústavu pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Deklarovaná oblast zájmu: Sociální pedagogika a poradenství.

Novým členům a členkám byl zaslán přijímací dopis se základními informacemi. Přejeme jim ještě touto cestou profesní elán, neutuchající zájem o pedagogický výzkum a mnoho úspěchů. Od nových kolegů a kolegyně očekáváme, že vnesou do činnosti asociace nové podněty a budou pro komunitu pedagogického výzkumu aktivními, platnými a perspektivními členy.

Petr Novotný, předseda

KONFERENCE – SEMINÁŘE – WORKSHOPY

- Ve dnech 13.–15. 9. 2017 se v prostorách Pedagogické fakulty UHK uskuteční 25. konference ČAPV zaměřená na téma **Vliv technologií v oblasti vzdělávání a v pedagogickém výzkumu**. Více viz <http://cpvuhk.cz/capv-2017>
- V termínu 29. 8.–2. 9. 2017 se v Tampere bude konat konference **European Association for Research on Learning and Instruction (EARLI)**. Více viz <https://earli.org/earli-2017>
- Ve dnech 12.–13. 9. 2017 se v Kongresovém centru Mendelovy univerzity ve Křtinách uskuteční **9. mezinárodní konference celoživotního vzdělávání ICOLLE 2017**. Více viz <http://icolle.mendelu.cz/>
- V termínu 27.–29. 9. 2017 se v Lisabonu uskuteční konference Association for Research on Textbooks and Educational Media (IARTEM) nazvaná **Changing media – changing schools?** Více viz <https://iartemblog.wordpress.com/conferences/lisbon/>
- Ve dnech 6.–8. 10. 2017 se v Augsburgu uskuteční konference International Society for Historical and Systematic Research on Textbooks and Educational Media nazvaná **Religion and Educational Media**. Více viz <http://www.philso.uni-augsburg.de/en/lehrstuehle/paedagogik/igschub/news/>
- V termínu 13.–16. 10. 2017 se v Pekingu bude konat konference **Envisioning the Teaching and Learning of Teachers for Excellence and Equity in Education**. Více viz <http://www.gtes2017.org/En/Default>

ČASOPISY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ

Orbis scholae 2/2016

Druhé číslo časopisu Orbis scholae roku 2016 uveřejňuje následující studie: Princípy genetického konstruktivismu (L. Kvasz), Dialogické vyučování jako realizace produktivní kultury vyučování a učení v literární výchově: jak iniciovat a udržet změnu (K. Šedřová, Z. Šalamounová), Obsahová konstrukce a didaktické uplatnění přírodovědného edukačního experimentu ve výuce na příkladu chemie (M. Rusek, J. Slavík, P. Najvar), Analýza problémově orientovaných výukových situací ve výuce přírodovědy (T. Češková, P. Knecht), Badatelsky orientovaná výuka matematiky na 1. stupni základního vzdělávání (A. Hošpesová), Proměny tělovýchovných koncepcí a jejich vliv na realizaci obsahu vzdělávání v tělesné výchově (V. Mužík, P. Vlček), Proměny pohledu na výuku čtení v české škole prizmatem výzkumů: od nácvičky techniky čtení k rozvoji čtenářské gramotnosti (H. Havlínová).

<http://www.orbisscholae.cz>

NOVINKA: Pedagogická orientace 1/2017

První letošní číslo časopisu Pedagogická orientace uveřejňuje následující studie: Studie výuky dějepisného učiva na 1. stupni ZŠ (J. Stará, K. Starý), Soukromé hodiny doučování na středních školách: diagnóza a směry dalšího výzkumu (V. Šťastný), Žákovské prekoncepty jako konstitutivní prvek výuky mateřského jazyka (S. Štěpáník, J. Slavík), To see or not to see: Profesní vidění

budoucích učitelů anglického jazyka a budoucích učitelů pro 1. stupeň se specializací na anglický jazyk (K. Uličná), Jak učitelé německého jazyka užívají ve výuce angličtinu (M. Janík), Charakteristiky dobré základní školy z pohledu rodičů (J. Simonová), Vysokoškolský učitel bez učitelského vzdělání: Problém, nebo výzva? (I. Čejková), Člověk „dobrý“ a/nebo „zlý“? Antropologická varianta výchovy mezi autoritářstvím a liberalitou (J. Hábl).

<https://journals.muni.cz/pedor>

Pedagogika 1/2017

První číslo časopisu Pedagogika roku 2017 obsahuje stati: Adaptační období pro začínající učitele: zahraniční přístupy a návrhy řešení (T. Janík, R. Wildová, K. Uličná, E. Minaříková, M. Janík, J. Jašková, B. Šimůnková), Morální distres učitelů – skrytý problém (J. Mareš), Curriculum for Excellence: kurikulum založené na kompetencích a zkušenosti z jeho implementace (J. Holec, D. Dvořák), Samosvojnost, spiritualita, patření Tři aspekty lidské přirozenosti v Komenského vychovatelství (J. Hábl).

<http://pages.pdf.cuni.cz/pedagogika>

NOVINKA: Studia paedagogica 1/2017

První číslo časopisu Studia paedagogica roku 2017 obsahuje následující stati: Sociální sítě autorů publikujících v pedagogických vědách v letech 2009–2013: exploratorní analýza (L. Juhaňák), Institucionalizace české andragogiky a mezinárodní vědecký diskurz (M. Dopita, J. Poláchová Vašátková), Školní vyhoření u maďarských středoškoláků a odpovědnost učitele při prevenci – nový aspekt učitelských kompetencí (N. Kunos), Matky jako aktéři rodinné sexuální kultury (L. Kamanová), Báze moci učitele: česká adaptace dotazníku Teacher Power Use Scale (K. Vlčková, J. Mareš, S. Ježek, Z. Šalamounová).

<http://www.studiapaedagogica.cz>

NOVINKA: E- pedagogium 1/2017

První letošní číslo časopisu E-pedagogium uveřejňuje následující odborné články a statě: Čo sú sociálne vedy, nejednoznačnosť a veľká variabilita významu pojmu sociálno (P. Ondrejko), Kontroverze humanismu a jeho dědictví v sociálních vědách a v pedagogice (J. Koča, M. Strouhal), Problém metody morálních dilemat v etické výchově (J. Hábl, J. Polinský), Učitelské sebepojetí – podněty k auto-evaluaci a výzkumu (H. Lukášová), Zvládání stresu a syndrom vyhoření u učitelek a učitelů ZŠ (I. Smetáčková, E. Vondrová, P. Topková), Vztah životní spokojenosti a jejích složek s osobnostními charakteristikami u studentů učitelských oborů (L. Křeménková, J. Kvintová, M. Pugnerová), Formativní hodnocení v zahraničí a v České republice (V. Laufková), Širší souvislosti školního prospěchu z matematiky (H. Vomáčková, D. Cihlář), Pedagogika a performativní řečové akty (J. Sůsa), Specifika v porozumění orální řeči u dětí předškolního věku mateřské školy logopedické a mateřské školy běžného typu (R. Mlčáková), Situace rodičů neslyšících dětí – rozhodování pro kochleární implantaci (P. Pitnerová, P. Reová), Možnosti hodnocení pragmatické roviny komunikace u dětí s poruchou autistického spektra – výsledky dílčího šetření (K. Vitásková, L. Šebková, L. Schwarzová), EMBU a jeho verzie ako nástroje na meranie vzťahovej väzby (G. Rozvadský Gugová), Znalosti o epilepsii a sebedůvěra studentů učitelství a učitelů z praxe v přístupu k žákovi s tímto onemocněním (D. Brabcová, E. Strejcová, J. Kohout).

<http://old.pdf.upol.cz/rychle-odkazy/casopis-e-pedagogium/>

Sociální pedagogika 1/2017

První číslo časopisu Sociální pedagogika roku 2017 obsahuje studie: Volný čas ve výzkumném diskursu v konsekvencích témat sociální pedagogiky (V. Kolaříková, J. Němec), Citizenship Education Cultivating a Critical Capacity to Implement Universal Values Nationally (K. Twarog), Moving Toward an Inclusive Education System: Lessons from the U. S. and Their Potential Application in the Czech Republic and Other Central and Eastern European Countries (B. Abery, R. Tichá, L. Kincade), Sklony ke konformitě jako potenciální sociální limit rozvoje nadání žáků (I. Kočvarová, E. Machů), Spiritualita u studentů sociální pedagogiky a dalších oborů pomáhajících profesí (O. Vávra, S. Vávrová, O. Pechová).

<http://soced.cz>

NOVINKA: Scientia in educatione 1/2017

V prvním čísle časopisu Scientia in Educatione roku 2017 jsou uveřejněny následující stati a studie: Using Physics to Help Students Develop Scientific Habits of Mind (E. Etkina), Sport and Physics (L. Mathelitsch), Active Learning in the Heureka Project — Teachers in the Role of Students (I. Dvořáková), Physware: A Collaborative Initiative for Strengthening Physics Education and Promoting Active Learning in the Developing World (P. Jolly), Active Physics Learning: Making Possible Students' Cognitive Growth, Positive Emotions and Amazing Creativity (J. Sliško), Active Learning and Teacher Training: Lesson Study and Professional Learning Communities (K. Ishii).

<http://www.scied.cz/>

Lifelong Learning 1/2017

V prvním čísle časopisu Lifelong Learning roku 2017 byly publikovány následující studie: Teoretická východiska pro tvorbu modelu potenciálu podnikatelských kompetencí (L. Křeménková, J. S. Novotný, H. Marešová), Školní identita studentů středních odborných škol a vysokoškolských studentů (L. Kvitkovičová, J. Máchová), Sebehodnocení a hodnocení profesních kompetencí studentů učitelství na souvislých pedagogických praxích (J. Novotová, M. Nišpanská), Osobnost učitele jako jeden z možných faktorů vnímání vyučovacího predmetu: na příklade přírodopisu (M. Kubiátko, L. Rovňanová), Rozvoj profesijních kompetencí učitelův v Slovenskej republike prostredníctvom aktualizáciho vzdelávania (M. Pisoňová).

<http://lifelonglearning.mendelu.cz>

MAGISTER: reflexe primárního a preprimárního vzdělávání ve výzkumu 2/2015

V druhém čísle roku 2015 byly publikovány tyto výzkumné texty: Proměny vzdělávání učitelů v primární škole v kontextu digitalizace a budoucnosti práce (L. Podroužek, D. Šafránková), K dovednosti žáků primární školy predikovat svou úspěšnost v řešení nestandardních úloh (E. Nováková), Komunikace o pubertě: dítě – matka – otec (M. Rašková, D. Provázková Stolinská) a Mobilní dotyková zařízení a jejich implementace do výuky na základní škole (P. Částková, J. Kubrický, D. Provázková Stolinská).

<http://kpv.upol.cz>

Journal of Technology and Information Education 2/2017

Druhé číslo roku 2017 časopisu JTIE obsahuje výzkumné studie: Obsahové zameranie výučby predmetu technika z pohľadu učiteľov (A. Hašková, S. Manduláková), Didaktická transformace pro technické vzdělávání a příprava učitelů (J. Kropáč, J. Plischke, Š. Chudý, J. Kropáč), Historie technického a rukodělného vzdělávání na území české republiky v 18. a 19. století (J. Dostál), Perspektivy rozvoje technického vzdělávání u žáků s lehkým mentálním postižením (A. Bartoň), Jazykové kurikulum a vzdělávání v rámci technického vzdělávání (L. Hrušková, I. Bečvářová), Nanotechnologie jako nová perspektiva pre modernizáciu kurikula technických predmetov na základných a stredných školách (Z. Tkáčová), Příprava učitelů technické a informační výchovy na pedagogické fakultě v Olomouci (Č. Serafin).

<http://jtie.upol.cz/>

NOVINKA: Historia scholastica 2/2016

V druhém čísle časopisu Historia scholastica roku 2016 byly publikovány následující texty: Střední vojenské školství v Československu po roce 1948 (T. Jiránek), Inspektor Gustav Werner a jeho vliv na fungování českých středních škol v Protektorátu Čechy a Morava (M. Šustová), Antinomie totality a diskurs československé marxistické pedagogiky: touha po jednotě a touha po moci (M. Strouhal), Diskurs o modernizace výuky a školy v podmínkách totalitární společnosti (na příkladu FF UK v Praze po r. 1968 v normalizačním režimu) (J. Koťa), Československá pedagogická psychologie ve službách socialistické pedagogiky (R. Jedlička), Evropská migrační krize a její historické kořeny (J. Pánek).

<http://www.historiascholastica.com>

Journal of Pedagogy 2/2016

Druhé loňské číslo časopisu Journal of Pedagogy obsahuje následující studie: Teacher's conceptions of quality in dance education expressed through grade conferences (N. Andersson), Post-formalist explanation of academic achievement: Exploring the contribution of John Ogbu and Joe Kincheloe (Ch. Sinha), Discourses on gender in early childhood education and care (ECEC) setting: Equally discriminated against (D. Pavlović Breneselović, Ž. Krnjaja), Agents pedagogical: Bootstrapping reflexive practice through the psychological resources of self-agency (E. Maclellan), Using literature to explore interpersonal theory: Representation of rhetorical objectification and oppression (C. Thompson, M. Kleine).

<http://www.degruyter.com/view/i/jped>

Acta Technologica Dubnicae 1/2017

V prvním čísle vědeckého časopisu Acta Technologica Dubnicae roku 2017 byly publikovány následující vědecké stati: Career Plans of Novice University Teachers: The Research Perspective (A. Wiegerová), Population Reduction, Unification of Curriculum and Diversification of Financial Support of Secondary Education in the Czech Republic: The Situation in the Years 2006–2016 (I. Kočvarová), Learning from Visual Materials: A Psycho-Didactic Experiment (T. Svatoš, M. Maněnová), A Study of Conceptualisation of Quality of Life by Czech Fifth-Graders (H. Lukášová), The Guerrilla Literacy Learners Project: Development of Literacies through Informal Learning (A. Jůvová), Gaming Methods in the Management Teaching at Secondary

Schools (M. Polčáková, K. Bočková), Generation Alpha: Marketing or Science? (Á. Nagy, A. Kölcsey), The School Culture Heritage of the Reformation (L. Trencsényi).

<http://www.degruyter.com/view/j/atd>

Pedagogika.sk 2/2017

Druhé letošní číslo časopisu Pedagogika.sk obsahuje studie: Evaluation of a Study on Flipped Learning and the Use of Digital Tools in Higher Education: Teacher Training (D. M. Rodríguez, R. S. Campión), Stresory a syndrom vyhorenia v práci učiteľa ZŠ (B. Žitniaková Gurgová, L. Behúňová), Výchovné správanie matiek, prosociálne a agresívne správanie detí predškolského veku (L. Antalíková).

<http://www.casopispedagogika.sk/>

KNIHY – SBORNÍKY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ...

Syslová, Z. (2017). *Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi*. Brno: Masarykova univerzita.

Jádrem monografie se stává téma kvality práce učitele mateřské školy především v souvislosti s kvalifikačními požadavky na tuto profesi. Hledá odpovědi na otázky: Co charakterizuje profesi učitele MŠ v současnosti a jaká je její perspektiva? Jak koncipovat přípravné vzdělávání, aby byli učitelé mateřských škol skutečnými odborníky na vzdělávání v měnících se podmínkách? Při hledání odpovědí na uvedené otázky autorka využívá přehledové studie dosavadních empirických zjištění k tomuto tématu v komparaci se zahraničními zkušenostmi. Prezentuje výsledky výzkumných šetření zaměřených na zkoumání reflexe jako růstové kompetence v přípravném vzdělávání a sledování schopnosti sebereflexe v souvislosti s pedagogickým výkonem učitelů mateřských škol ve vybraných aspektech.

Jašková, J. (2017). *Didaktické znalosti obsahu vysokoškolských učitelů odborného anglického jazyka: Vnímání profesních počátků v retrospektivě*. Brno: Masarykova univerzita.

Vysokoškolští učitelé odborné angličtiny procházejí v průběhu prvních let své profese poměrně obtížným obdobím, neboť během svých studií na vysokých školách jsou zpravidla připravováni na středoškolskou výuku obecné angličtiny. Jejich předchozí vzdělání jim tedy neposkytuje potřebné znalosti, ze kterých by mohli vytvářet své didaktické znalosti obsahu. Kniha si klade za cíl seznámit čtenáře se subjektivním vnímáním vlastních profesních počátků těchto učitelů, a to z jejich retrospektivního pohledu na první tři roky výuky odborného anglického jazyka na vysokých školách. Profesní vývoj začínajících učitelů byl zkoumán na základě smíšeného výzkumného designu, kde metoda semistrukturovaných rozhovorů uskutečněných s několika respondenty byla doplněna o elektronické dotazníky zasláné všem českým vysokoškolským učitelům odborné angličtiny.

Hendl, J., & Remr, J. (2017). *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál.

Kniha se zaměřuje na výklad výzkumných metod uplatnitelných v oblasti společenských věd a biomedicíny. Výklad vychází z myšlenek praxe založené na empirické evidenci (EBP) a shrnuje jednotlivé postupy, které se probírají v metodologicky zaměřených kurzech na vysokých školách. Publikace pojednává především o kvantitativních metodách, ale popsány jsou i kvalitativní metody sběru a analýzy dat. V závěru se autoři věnují přístupům k provádění evaluací, které dnes mají významnou roli při hodnocení intervencí v hlavních oblastech společenského rozvoje. Kniha, jež v některých aspektech odkazuje na předchozí práce Jana Hendla (Kvalitativní výzkum a Přehled statistických metod), informuje nejen o základních metodách, ale především o přístupech, které nebyly v české literatuře doposud popsány (např. analýza mediátorových a moderátorových proměnných, trasování procesů, kvalitativní komparativní analýza QCA). Publikace je určena studentům, jejich učitelům a odborným pracovníkům z oboru společenských věd a biomedicíny.

Maňák, J., Švec, V., & Janík, T. (2017). *O vzdělávání, učitelství a tak trochu i o pedagogice*. Brno: Masarykova univerzita.

Kniha rozhovorů zprostředkovává názory zástupců tří generací pedagogů na aktuální problémy vzdělávání, učitelství a pedagogiky. Záměrem autorů je přiblížit pohledy na pedagogické problémy situované v různých časových obdobích a diskutovat je v obecnějších souvislostech s výhledem na další vývoj.

Suquet, P. (2016). *Jazykový obsah učebnic francouzštiny pro začátečníky a referenční úroveň A1*. Brno: Masarykova univerzita.

Publikace je zaměřena na problematiku jazykového obsahu učebnic francouzského jazyka. Po předložení teoretických východisek jsou představena tři výzkumná šetření. Jejich cílem bylo určit soulad gramatických jevů, slovní zásoby a jazykových funkcí určených k osvojení s popisem referenční úrovně komunikační jazykové kompetence A1. Kvantitativní analýza jazykového obsahu učebnic poukázala na některé společné rysy s podobně zaměřenými kvalitativními studii uskutečněnými ve Francii, Německu a Velké Británii. Jazykový obsah všech analyzovaných učebnic určený k osvojení přesahuje do značné míry úroveň A1, což může zvyšovat kognitivní náročnost učení.

Dobrovolná, A. (2016). *Ústní interakce a rozvoj komunikační kompetence při výuce angličtiny s interaktivní tabulí*. Brno: Masarykova univerzita.

Publikace shrnuje výzkum rozvoje komunikační kompetence v ústní interakci při výuce angličtiny s interaktivní tabulí. Pozornost je zaměřena na to, zda je ústní interakce v jazyce ovlivněna používáním interaktivní tabule. Výzkumným nástrojem bylo kvalitativní strukturované pozorování provedené ve školách v České republice, které vyústilo v analýzu observačních záznamů. Výsledky byly konfrontovány se závěry zahraničních a domácích výzkumných studií. Ke klíčovému zjištění výzkumu patří, že učitelé, kteří neuplatňují principy komunikačního přístupu a jejichž výuka nemá činnostní charakter, používají interaktivní tabuli tradičním způsobem a moderní technologie nepřispívá ke změně jejich vyučovacího stylu.

Pieniasek, M., & Štěpáník, S. (Eds.). (2016). *Teaching of national languages in the V4 countries*. Praha: UK.

The monograph the results of a common research of four scientific teams from the Pedagogical University on Cracow, Poland, Charles University in Prague, Czech Republic, Károli Gáspár University of the Reformed Church in Budapest, Hungary, and Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia. The main aim of the research was to analyse the role of national languages in maintaining the cultural identity in the V4 countries, and to compare and contrast the conceptions of teaching national language and literature in the V4 countries. As research methods we used document analysis, historical analysis, textbook analysis, curriculum analysis, observations in class, interviews, analysis of resources and specialized literature in the four languages (Czech, Hungarian, Polish, Slovak) on the topic of the project, which was supported by a grant by the Visegrad Fund. The individual chapters look into the history and current practices of language and literature teaching in the individual countries, including the curricula, teacher training, standardised tests and examinations, textbooks, current school practices etc. The results of the joint research show a lot of common points among the V4 countries, but also certain differences that deserve to be researched further.

Vážené členky a členové České asociace pedagogického výzkumu,

vlastní, byť minimální rozpočet je jedním z předpokladů úspěšného fungování asociace. Zajišťujeme tak hladký chod asociace a mimo jiné tak můžeme např. platit každoroční poplatek evropské asociaci a poskytnout tak našim členům výhodu sníženého poplatku na jejich každoročních konferencích. I proto je podle článku V., bodu 4. Stanov ČAPV jednou z povinností člena pravidelně platit členské příspěvky.

Žádáme tedy všechny členy o brzkou úhradu dosud neuhrazených členských příspěvků. Členské příspěvky jsou stanoveny ročně ve výši 300,- Kč (základní), příp. 200,- Kč (snížená sazba jen pro interní doktorandy). Členský příspěvek se hradí za celý kalendářní rok.

Účet ČAPV, na který je možno členský příspěvek poukázat, je veden u České spořitelny pod číslem účtu 000000 – 2051199389 / 0800. Jako variabilní symbol uvádějte své členské číslo.

Své členské číslo najdete na webových stránkách Asociace, kde je jmenný seznam členů s uvedením členského čísla (<http://www.capv.cz>; Základní údaje → Seznam členů, nebo přímý odkaz zde <http://www.capv.cz/index.php/zakladni-udaje/clenstvi-v-capv/seznam-clenu>). Zde je uveden seznam všech (i neplatících) členů.

V případě nejasností se obraťte na tajemnici ČAPV (Mgr. Jana Navrátilová, DiS., email: 403081@mail.muni.cz) nebo i přímo na předsedu (novotny@phil.muni.cz, tel. 549 495 631).

Petr Novotný, předseda

Redakční poznámka: Bulletin ČAPV je dvouměsíčník, vychází vždy v sudých měsících. Informace o zajímavých konferencích a nových publikacích zasílejte na knecht@ped.muni.cz.

Informace o konferencích jsou uveřejňovány opakovaně, a to až do doby jejich konání. Informace o jednotlivých číslech časopisů jsou opakovány do doby, než je zveřejněno nové číslo. Informace o nových výzkumně anebo metodologicky zaměřených knihách jsou uveřejňovány jednou. Anotace publikací jsou v některých případech převzaty z podkladů dostupných na www stránkách jednotlivých vydavatelů a nemusí vždy vyjadřovat stanovisko redakce.

Výzva pro autory k zasílání příspěvků do monotematického čísla PedOr 2/2018

„Být jiný“ v české základní škole

Momentálně zaváděný princip společného vzdělávání aktualizoval v českých školách jednu z tradičních os, v kterých se realizuje každodenní školní život – osu vedoucí mezi jinakostí a stejností. Žáci a žákyně jedné školy nebo třídy tvoří přirozenou sociální skupinu, v níž se explicitně i implicitně ustanovuje určitá norma žákovství – tedy představa toho, kdo a co je „normální“. Oproti této normě se vyčleňují „ti jiní“, jejichž školní zkušenosti se tím mohou zásadně měnit. Kritéria zakládající jinakost mohou variovat od formálních diagnóz (např. smyslové postižení a specifické poruchy učení) přes vizuálně odlišné identity (např. rasový původ nebo členství ve výrazné subkultuře) až po implicitní přiřazování k sociálním kategoriím relevantním pro školní vzdělávání (např. socio-kulturní úroveň rodiny nebo kognitivní schopnosti). Jejich společným znakem je, že zvýrazňují rozdíly mezi majoritou („ti normální“) a minoritou („ti jiní“), ale zároveň obě kategorie homogenizují.

Připravované monotematické číslo časopisu Pedagogická orientace aspiruje na zmapování toho, jak současné české základní školy pracují s faktickou i pomyslnou hranicí mezi normalitou a jinakostí. Jinakost lze tematizovat z perspektivy těch žáků a žákyní, kteří jsou jejími nositeli a nositelkami, nebo z perspektivy těch, kteří jsou považováni za normu, z níž jinakost vybočuje, případně z perspektivy vyučujících a rodičů či lékařské a psychologické obce, která spoluvytváří definici jinakosti. Za klíčovou považujeme zejména první zmíněnou perspektivu. V rámci ní pak chceme popsat a analyzovat postoje, představy a zkušenosti příslušné skupiny se svojí jinakostí.

Monotematické číslo by tak mohlo přinést odpovědi na následující otázky o „těch jiných“: Jak silnou odlišnost od ostatních pociťují? Jak silně je jim odlišnost připomínána okolím? Je pro ně odlišnost negativně prožívaným stigmatem, pozitivně prožívanou osobní výjimečností, nebo neutrální deskripcí? Intervenuje jejich jinakost do školních výkonů a do jejich hodnocení? Jaké strategie používají k vyrovnání se se svou jinakostí? Ale také odpovědi na otázky o „těch jiných“: Jak vrstevnické skupiny vnímají a hodnotí jinakost některých členů a členek? Jak rodiče a vyučující vnímají a hodnotí jinakost některých žákyň a žáků? Jaké strategie pro vyrovnávání se s jejich jinakostí používají? Jak jinakost zasahuje do přípravy, průběhu a hodnocení výuky? Kdo a jak ustavil kategorii jinakosti a jakými postupy ji spojil s konkrétní osobou?

V připravovaném monotematickém čísle jsou vítány empirické i teoretické studie týkající se vnitřní i vnější perspektivy na individuální či skupinovou jinakost v realitě českých základních škol (případně v mezinárodním srovnání). Ačkoliv se jednotlivé studie budou pravděpodobně soustřeďovat pouze na jedno kritérium zakládající jinakost (např. etnicita), monotematické číslo jako celek si klade za cíl prozkoumat jednak vzájemné vztahy mezi různými typy jinakostí (např. kombinace etnicity a genderu) a jednak společné i specifické rysy jednotlivých typů jinakostí a školních zkušeností, které jsou s nimi spojeny.

Své místo v monotematickém čísle najdou také informace o plánovaných či již realizovaných akcích (konference, workshopy, projektové aktivity aj.) a uvítáme i recenze odborných monografií s příbuznými tématy.

Časový plán přípravy monotematického čísla PedOr 2/2018 je následující:

- Abstrakty příspěvků v rozsahu 1–2 stran zaslejte do 30. 11. 2017 na irena.smetackova@pedf.cuni.cz
- V abstraktu uveďte: autora (autory) a název příspěvku, jeho typ: studie (rozsah cca 25 normovaných stran); diskusní příspěvek nebo esej (rozsah cca 10 normovaných stran), cíl a obsah příspěvku.
- Abstrakty budou posouzeny garanty čísla a do 15. 12. 2017 obdrží jejich autoři vyrozumění o dalším postupu.
- Termín pro odevzdání studií je stanoven na 15. 2. 2018.
- Následně studie projdou standardním recenzním řízením – recenzní posudky budou autorům průběžně zasílány spolu s žádostí o provedení úprav do 15. 4. 2018.
- Poté bude číslo redakčně zpracováno a předáno do tisku.

Editoři čísla: Irena SMETÁČKOVÁ (PedF UK), David DOUBEK (PedF UK), Kateřina LOJDOVÁ (PdF MU)

CALL FOR PAPERS

Studia Paedagogica

23:2, 2018

Issue Topic: Learning and Work

Editors: Karen Evans, Petr Novotný

The journal *Studia Paedagogica* is indexed in SCOPUS.

We want to dedicate the single-topic *Studia Paedagogica* issue to revealing the diverse relationships between learning and work. We are doing this aware that the relationship between learning and work has become somewhat more complicated in the world of today. A career comprising the separated phases of preparation for life, work, then relaxation (in that order) has become the exception. Learning and working are two social processes that combine at various phases of life and inter-connect over the course of the lives of people living in the 21st century.

We aim not only to acknowledge contextual issues within the topical profile of this journal issue, but also to debate them. We want to know *how transformations of society and economics, including the transfer of the workforce between economic sectors, machines replacing human labour and the use of information technology are reflected in the relationship between learning and work*. And we do not want to confine ourselves to Europe, but we are also looking for authors who can show differences between learning/work relationships within different cultural contexts throughout the world.

The diversity of what we call work, from manual labour to intellectual work, from individual work to teamwork, from routine work to creative work, from unqualified work to work with high added knowledge value, means that we want to open up the volume to a variety of discourses on learning and work. Learning and work encounter each other in discussions on vocational education and training where vocation is a reference point on the one hand, and in discussions on professional development which refer to professions, on the other. If any group of workers move from the vocations category to the professions category, *does this bring both discourses together, or do they remain separate?* And finally, learning and work come together at the workplace. Thus we want to know what is happening within workplace learning. And we also welcome endeavours *to compare, contrast and perhaps bring together theoretically various discourses*.

Updated, maybe even new, *theoretical and empirical reflections are needed to develop fresh perspectives on the curriculum of vocational education and training and professional development, learning designs, education and training methods, learning to work and work to learning transitions, learning related systems and policies*. Furthermore, new insights are needed into the core of the issue, which is *the nature of learning of learning for work and*

through work. When we discuss learning knowledge, do we want to interpret learning for work as transfer of knowledge, or as recontextualizing of knowledge? Can we find an appropriate interpretation for all the diverse forms of knowledge (tacit, explicit, process, content etc.)? And do we also have an appropriate interpretation for learning skills?

It is obvious that one field is not enough in interpreting all these topics (and perhaps others too). As such, *we anticipate papers from various disciplines (educational sciences, psychology, sociology, economics and others), as well as interdisciplinary studies reflecting different assumptions and paradigms. We anticipate papers focusing at the micro and macro level, looking at learning at an individual, task or organisational level, looking at issues of individual or collective agency, and also papers focused on wider issues over relations between institutions and society, economics and the labour market.*

Studia Paedagogica is a peer reviewed journal published by Masaryk University and publishes papers on education, upbringing and learning from all spheres of social life. The papers are theoretical, but mainly empirical as the journal publishes research undertaken in the Czech Republic and abroad. The journal publishes only original research papers and is open to both experienced and early researchers. Early researchers can publish their papers in the section Emerging Researchers of the journal and are offered intensive editorial support.

The journal is interdisciplinary – it covers current topics in educational research while at the same time providing scope for studies grounded in other social sciences. The journal publishes four issues per year, two issues are dedicated to general interest articles and are in Czech, two issues are on a single topic and are in English. This monothematic issue of *Studia Paedagogica* will be published in English. Empirical articles (alternatively, theoretical studies) are welcome.

Important Dates

Abstracts of articles proposed for publication are accepted by 31 August 2017, **full texts** by 30 October 2017, both at studiapaedagogica@phil.muni.cz. The articles should be written in English and meet the requirements mentioned in the instructions for authors on the journal's web page, see below. Papers will be submitted to a peer-review process which will enable the staff to select papers for publication. The monothematic issue Learning and Work will be published in July 2018.

www.studiapaedagogica.cz

AKTUÁLNÍ ČÍSLO 141/4

Obsah

EDITORIAL 4

ROZHOVOR

Kateřina Lojdová
Rozhovor se Stanislavem
Štechem o škole jako o kotvě
ve společnosti 5

Z VÝZKUMU

Jana Navrátilová
Jak žáci prožívají přechod
ze čtvrtého do pátého ročníku
základní školy 13

Petra Horská
Učitel – klíčový článek
ve spolupráci školy a muzea 18

REPORTÁŽ

Eva Dittingerová
Reportáž o představení
Cikánský boxer 23

DIDACTICA VIVA

Jana Veličková
Didaktická kazuistika:
jak rozvíjet sebehodnocení žáků
ve výuce němčiny 28

DO VÝUKY

Růžena Blažková, Zuzana Mátllová
Vzdělávání dětí s Aspergerovým
syndromem v matematice
na 1. stupni základní školy 36

Iva Vachková
Vita Caroli v interpretačních
cvičcích s využitím skupinové
práce a hry v roli 43

Eva Hejnová
Diskutujeme se žáky o přírodních
jevech pomocí úloh zadaných
ve formě dialogu 47

Z PRACÍ STUDENTŮ

Radka Durníková
Rozvoj dovednosti sebehodnocení
žáků od 1. do 2. ročníku ZŠ 52

RECENZE

Petra Bandouchová
Cesta poradního kruhu: umění
otevřené komunikace 58

NAHLÉDLI JSME 60

PORADNA VÁCLAVA MERTINA 61

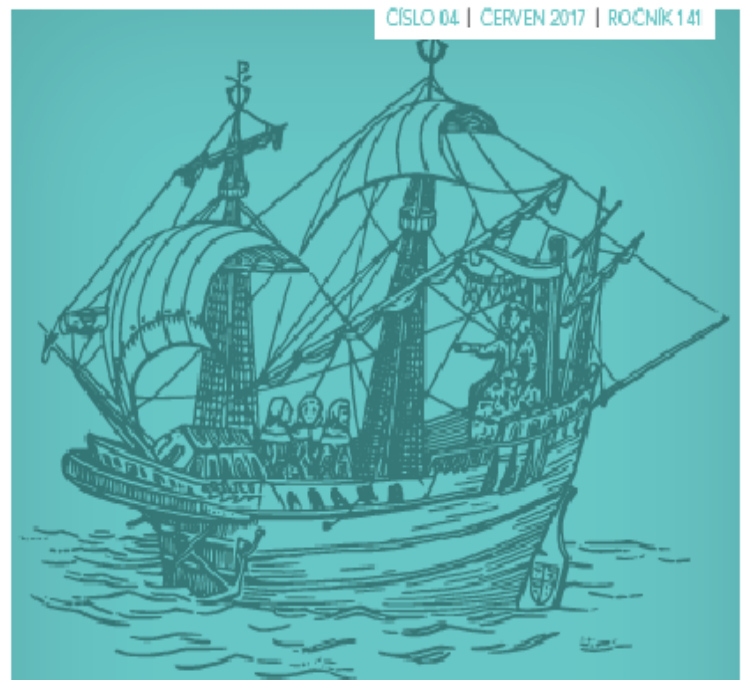
JAZYKOVÁ PORADNA

Ivana Hrozková, Ailsa Marion Randall
Drobná sonda do angličtiny
angličtináře: být hotov,
být připraven 62

Marek Lollok
Dobry den, vážený pane
Mgr. et Mgr. Lollok 62

5x STRUČNÉ ZE ŠKOLSTVÍ 63

ČÍSLO 04 | ČERVEN 2017 | ROČNÍK 141

Rozhovor se Stanislavem Štechem
o škole jako o kotvě ve společnosti

Jak žáci prožívají přechod ze čtvrtého do pátého
ročníku základní školy

Vzdělávání dětí s Aspergerovým syndromem
v matematice na 1. stupni

[Založil Jan Havlík v Olomouci roku 1873 | Vydává Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity]